

Ať už je forma románu jakákoliv, je převozníkem mezi zkušenostmi, a podle M. Ozouf je právě díky němu revoluce završena. Dozvěděli jsme se, že ctností románu je jeho schopnost zahrnout nerovnoměrnost doby lépe, než kterýkoli jiný literární žánr a lépe než dějiny samotné. Román protestuje proti utopickému snažení, které chce vystoupit z toku času, a pokouší se o to, aby stvořil opravdový svět příběhem a zápletkami, v časové posloupnosti často chaotické a nikdy ne zcela přímočaré. A tak ve svém čtenáři vzbuzuje přesvědčení o spletnosti světa, a o náročnosti se kterou se setkáme, když chceme znovu zaplést nitky času, přesvědčí nás o pomalém přerodu a změně, a o moci, kterou čas má. V ústraní přispívá k ukončení revoluce, která svůj vliv rozprostřela na celé století. Dává čtenáři po kapkách povědomí o tom, že sjednané uspořádání společnosti je žádoucí a přímo nezbytné. A také o tom, že musíme opustit požadavek, aby se lidé změnili, aniž by se podívali na svoji minulost.

Ve *Svědectví románu* se Mona Ozouf zabývá překvapivým jevem. Nelehký kompromis mezi bývalým režimem a revolucí v 19. století ve Francii, byl umožněn díky práci, kterou vykonal právě román. Román byl observatoří boje mezi dvěma pojetími světa v jedné společnosti. Sledoval smíření, ke kterému nakonec došlo, ještě předtím než Dreyfusova aféra odhalila nedostatky tohoto zdánlivého smíru ve společnosti a díky níž vypukla nová vlna revoluce.

Tato originální práce má schopnost sloučit vyprávění zápletek v románu s radostí z četby, s přesností důkazů a analýzou. Může nabídnout nezvyklou formu historického díla, ale také určitý prostor k neobvyklému bádání na pomezí disciplín. A konečně, můžeme říci, že z něj dýchá radost, se kterou jej autorka tvořila.

Jana Vojtová